

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJA LUKA
BROJ: 79 0 P 008348 22 Rev
Dana, 15.09.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.J. iz K.D., koga zastupa B.M., advokat iz B., protiv tužene Opštine K.D., koju zastupa punomoćnik M.G., zaposlenik kod tužene, radi naknade štete, vrijednost spora 388,04 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Prijedoru broj 79 0 P 008348 21 Gž od 07.09.2022. godine, na sjednici održanoj dana 15.09.2023. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, presuda Okružnog suda u Prijedoru broj 79 0 P 008348 21 Gž od 07.09.2022. godine se preinačava tako što se žalba tužene odbija i potvrđuje presuda Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici broj 79 0 P 008348 20 P od 22.04.2021. godine, te se obavezuje tužena da tužitelju na ime troškova revizionog postupka plati iznos od 380,00 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici broj 79 0 P 008348 20 P od 22.04.2021. godine obavezana je tužena da tužitelju na ime naknade materijalne štete zbog diskriminacije isplati iznos od 388,04 KM sa zakonskom zateznom kamatom na iznos od 70,77 KM počev od 01.10.2017. godine, na iznos od 77,58 KM počev od 01.11.2017. godine, na iznos od 77,05 KM počev od 01.12.2017. godine, na iznos od 83,02 KM počev od 01.01.2018. godine i na iznos od 79,62 KM počev od 01.02.2018. godine, sve do isplate, kao i da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.055,88 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 22.04.2021. godine, a odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka koji predstavlja razliku između traženog i dosuđenog iznosa.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Prijedoru broj 79 0 P 008348 21 Gž od 07.09.2022. godine žalba tužene je usvojena i prvostepena presuda preinačena tako što je obavezana tužena da tužitelju na ime naknade materijalne štete zbog diskriminacije isplati iznos od 79,62 KM umjesto ranije dosuđenog iznosa od 388,04 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 01.02.2018. godine do isplate, kao i da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 198,00 KM umjesto ranije dosuđenog iznosa od 1.055,88 KM. Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova na ime sastava odgovora na žalbu u iznosu od 300,00 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužitelj zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači ili ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužena predlaže da se revizija odbaci kao nedozvoljena.

Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da mu tužena na ime naknade materijalne štete zbog diskriminacije isplati iznos od 388,04 KM, sa zakonskom zateznom kamatom.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da je Odlukom tužene o uvećanju osnovnog koeficijenta za službenike i ostale zaposlene u opštinskoj upravi broj ... od 23.01.2017. godine, koja je objavljena u „Službenom glasniku Opštine K.D.“ broj 1/17, utvrđeno uvećanje osnovnog koeficijenta za službenike i ostale zaposlene u opštinskoj upravi Opštine K.D., na ime toplog obroka koji će se isplaćivati kao sastavni dio plate (član 1.) i da se osnovni koeficijent za službenike i ostale zaposlene u opštinskoj upravi Opštine K.D. uvećava za 0,60 (član 2. stav 1.), a da se ukupna plata iz stava 1. tog člana uvećava za 0,5% za svaku godinu staža (član 2. stav 2.), te da se odredbe stava 1. člana 2. ne odnose na zaposlene D.V., D.Đ.1, D.Đ.2., R.G., M.G., M.J., D.K. i B.Ž. (član 3.), kao i da se navedena odluka primjenjuje od 01.01.2017. godine i da će biti objavljena u „Sl. glasniku Opštine K.D.“ (član 4.); da je presudom Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici broj 79 0 P 001268 17 P od 27.07.2018. godine, koja je postala pravosnažna 28.08.2020. godine, utvrđeno da je ovom odlukom tužena povrijedila tužitelju pravo na jednako postupanje time što je utvrdila uvećanje osnovnog koeficijenta za službenike i ostale zaposlene u opštinskoj upravi za 0,60, pri čemu je istovremeno odredila da se to uvećanje ne odnosi na tužitelja (stav 1.), pa je tužena obavezana da ukloni diskriminaciju koja je utvrđena stavom jedan te presude tako što će utvrditi uvećanje osnovnog koeficijenta za 0,60 i za tužitelja u roku od 30 dana od dana donošenja pomenute presude (stav 2.), te je obavezana tužena da tužitelju isplati razliku plata za period od 01.01.2017. do 31.07.2017. godine; da je tužena predmetnu odluku u odnosu na tužitelja primjenjivala i u periodu od 01.08.2017. do 31.12.2017. godine, uslijed čega je tužitelj pretrpio štetu u iznosu od 388,04 KM, a koji iznos se odnosi na avgust 2017. godine u visini od 70,77 KM, na septembar 2017. godine u visini od 77,58 KM, na oktobar 2017. godine u visini od 77,05 KM, na novembar 2017. godine u visini 83,02 KM i na decembar 2017. godine u visini od 79,62 KM.

Polazeći od naprijed utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je, nalazeći da su neosnovani prigovori tužene o neblagovremenosti tužbe, zastare potraživanja i presuđene stvari, zaključio da je i u periodu od 01.08.2017. do 31.12.2017. godine postojala diskriminacija tužitelja od strane tužene i da stoga postoji obaveza tužene da mu naknadi materijalnu štetu za taj period, pa je usvojio tužbeni zahtjev pozivom na odredbe članova 12. i 13 Zakona o službenicima i namještenicima u organima jedinice lokalne samouprave („Sl. glasnik RS“, broj 97/16), člana 5. Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u oblasti lokalne samouprave („Sl. glasnik RS“, broj 20/17), članova 2. stav 1, 12. i 13. stav 4. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl. glasnik BiH“, broj 59/09 i 66/16, u daljem tekstu: ZZD), te članova 154, 185. stav 1. i 189. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, u daljem tekstu: ZOO).

Drugostepeni sud je žalbu tužene usvojio i prvostepenu presudu preinačio kao u izreci osporene presude, uz obrazloženje da je tužitelju naknada štete zbog povrede prava na jednako postupanje uslijed diskriminacije pravosnažno dosuđena za period od 01.01.2017. do 31.07.2017. godine i da se i u konkretnoj pravnoj stvari traži naknada štete po istom osnovu za period od 01.08.2017. do 31.12.2017. godine, pa proizilazi da se radi o kontinuiranoj diskriminaciji tužitelja u vidu povrede prava na jednako postupanje. Nalazeći da je posljednja radnja tužene diskriminacije tužitelja izvršena 31.07.2017. godine, drugostepeni sud je zaključio da je rok od tri godine iz člana 13. stav 4. ZZD počeo teći 01.08.2017. godine i navršio se 01.08.2020. godine, pa kako je tužba u ovoj pravnoj stvari podnesena 23.11.2020. godine, da su zastarjela sva potraživanja tužitelja za period od 01.08.2017. do 23.11.2017. godine i usvojio prigovor zastare potraživanja koji je tužena isticala i tokom prvostepenog postupka, a ponovila u žalbi, za taj period pozivom na odredbu člana 360. stav 1. i 2. ZOO. Slijedom toga odbio je tužbeni zahtjev u dijelu za koji je našao da je prigovor osnovan, za period od avgusta 2017. do 23.11.2017. godine. Zaključio je da tužitelju pripada pravo na naknadu štete za period od 23.11.2017. do 31.12.2017. godine, ali kako na osnovu izvedenih dokaza nije mogao utvrditi iznos naknade štete za taj period, drugostepeni sud je primjenom pravila o teretu dokazivanja iz članova 123. i 126. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP) odbio tužbeni zahtjev i za period od 23.11.2017. godine do 30.11.2017. godine, tako da je tužitelju dosudio iznos od 79,62 KM za decembar 2017. godine, sa zakonskom zateznom kamatom.

Pobijana drugostepena odluka nije pravilna.

Tužitelj svoj zahtjev u ovoj parnici temelji na činjenici da je u konkretnom slučaju pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici broj 79 0 P 001268 17 P od 27.07.2018. godine utvrđeno da je Odlukom o uvećanju osnovnog koeficijenta za službenike i ostale zaposlene u opštinskoj upravi broj: ... od 23.01.2017. godine, koju je donio Načelnik opštine K.D., koja je objavljena u „Službenom glasniku Opštine K.D.“, broj 1/17, povrijeđeno njegovo pravo na jednako postupanje zbog isplate plate po umanjenom koeficijentu za 0,60 u odnosu na ostale službenike i zaposlene u Opštinskoj upravi K.D., zbog čega je obavezana tužena da ukloni navedenu diskriminaciju tako što će utvrditi uvećanje osnovnog koeficijenta i za tužitelja, te da tužitelju isplati razliku plata za period od 01.01.2017. do 31.07.2017. godine i da je tužena predmetnu Odluku u odnosu na tužitelja primjenjivala i u periodu od 01.08.2017. do 31.12.2017. godine u kojem su tužitelju isplaćeni manji iznosi plate, temeljem čega je podnio tužbu 23.11.2020. godine sa zahtjevom da mu tužena isplati na ime tog umanjenja ukupno iznos od 388,04 KM, sa zakonskom zateznom kamatom.

Tužena je osporavala osnov potraživanja, te isticala prigovore neblagovremenosti tužbe, zastarjelosti potraživanja i presuđene stvari.

Prema odredbi član 12. stav 1. ZZD sudska zaštita od diskriminacije se ostvaruje posebnim tužbama među koje, shodno odredbi stav 1. tačka c) istog člana ovog zakona, spada i tužba za naknadu štete.

Kako je tužitelj u parnici broj 79 0 P 001268 17 P tražio utvrđenje diskriminacije i naknadu materijalne štete za period od 01.01.2017. do 31.07.2017. godine, a u ovoj parnici traži

naknadu materijalne štete za period 01.08.2017. do 31.12.2017. godine koja se zasniva na kontinuitetu diskriminacije, pravilno nižestepeni sudovi nalaze da se ne radi o presuđenoj stvari.

Odredbom člana 13. stav 4. ZZD je propisano da je rok za podnošenje tužbe na osnovu člana 12. ovog zakona tri godine od dana saznanja o učinjenoj povredi, a najdalje pet godina od dana učinjene povrede, a da se u slučaju kontinuirane diskriminacije rok računa od dana posljednje učinjene radnje.

Blagovremenost tužbe sa ovakvim tužbenim zahtjevom procjenjuje se prema odredbi člana 13. stav 4. ZZD, kojom su propisani prekluzivni rokovi za podnošenje tužbe. U takvoj situaciji, saglasno odredbi člana 370. ZOO, nema mjesta primjeni pravila o zastarjelosti.

Prekluzivni rok ima za posljedicu da se određena tužba može podići u određenom roku koji zakon propisuje, pa podnošenje tužbe izvan tog roka dovodi do gubitka prava. O prekluzivnom roku sud vodi računa po službenoj dužnosti.

Kod zastarjelosti se protekom roka gubi zahtjev, a ne pravo, tj. dužnik stiče pravo da uskrati dugovanu činidbu povjeriocu ako se pozove na zastarjelost. Na zastarjelost sud ne pazi po službenoj dužnosti, već samo ako se tuženi pozvao na taj prigovor u toku prvostepenog postupka.

Iz tog razloga, drugostepeni sud nije pravilno sudio kada je našao da je taj prigovor osnovan, jer se u konkretnoj pravnoj stvari ne mogu primjenjivati rokovi zastarjelosti potraživanja propisani ZOO, obzirom da njihovu primjenu isključuje odredba člana 370. ZOO, koja određuje da se pravila o zastarjelosti ne primjenjuju u slučajevima kad su zakonom određeni rokovi u kojima treba da se podigne tužba ili izvrši određena radnja pod prijetnjom gubitka prava.

Tužitelj je dokazao da je tužena prema njemu i za period od 01.08.2017. do 31.12.2017. godine i dalje primjenjivala Odluku o uvećanju osnovnog koeficijenta za službenike i ostale zaposlene u opštinskoj upravi broj: ... od 23.01.2017. godine, a tužena nije izvela ni jedan dokaz u smislu odredbi člana 15. stav 1. ZZD, da je navedenu Odluku stavila van snage ili da je u spornom periodu nije primjenjivala prema tužitelju, pa je kontinuitet diskriminacije trajao i u periodu od 01.08.2017. do 31.12.2017. godine, a posljednja učinjena radnja 31.12.2017. godine. Kako je tužbu tužitelj podnio dana 23.11.2020. godine, nije protekao zakonom propisani rok za sudsku zaštitu, pa je prigovor tužene o neblagovremenosti tužbe neosnovan.

Za osnovanost tužbenog zahtjeva iz osnova diskriminacije, mora se utvrditi da je do stavljanja u nejednak položaj došlo zbog jednog od zabranjenih osnova (član 2. stav 1. i član 5. ZZD). Odredbom člana 15. stav 1. i 3. ZZD je propisano, da kada lice ili grupa lica u svim postupcima predviđenim ovim zakonom, na osnovu njima raspoloživih dokaza, učine vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani (stav 1.), što znači da lice koje se poziva na diskriminaciju mora učiniti vjerovatnim (dokazati opravdanu sumnju) da je došlo do diskriminacije uslijed nejednakog postupanja, čime se teret dokazivanja, da nije došlo do diskriminacije uslijed nejednakog postupanja, prenosi na protivnu stranu tj. tuženu.

Tvrđnje tužene da je za tužitelja, kao i za ostale zaposlene u Profesionalnoj vatrogasnoj jedinici K.D. u spornom periodu (01.08.-31.12.2017. godine) bio obezbjeđen topli obrok putem restorana „R...“, tužena nije dokazala, što znači da nije dokazala da je u spornom periodu otklonila diskriminaciju koja je utvrđena pravosnažnom presudom broj 79 0 P 001268 17 P od 27.07.2018. godine, slijedom čega tužitelj nije bio obavezan da i u ovoj parnici kumulira zahtjeve za utvrđenje postojanja diskriminacije sa zahtjevom za naknadu štete jer na osnovu izvedenih dokaza kojima se utvrđuju odlučne činjenice proizilazi kontinuitet diskriminacije kao osnov za naknadu štete.

Visinu naknade materijalne štete tužitelju uzrokovane diskriminacijom sud je utvrdio na osnovu nalaza vještaka ekonomske struke I.P., koji je prvostepeni sud pravilno prihvatio i dosudio tužitelju ukupan iznos od 388,04 KM, za period od 01.08.2017. do 31.12.2017. godine, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima prvostepenog postupka kao u izreci prvostepene presude.

Prema navedenom, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Tužena je obavezana da tužitelju, koji je uspio sa revizijom, plati na ime troškova revizionog postupka iznos od 380,00 KM, koji se odnosi na troškove za sastav ovog pravnog lijeka u iznosu 240,00 KM (80 bodova + 50%), paušala 40,00 KM i 100,00 KM na ime takse na reviziju, sve shodno tarifnom broju 2. i 12. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata (“Službeni glasnik RS” broj 68/05).

Predsjednik vijeća
Biljana Tomić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić